

Contract eller Rotebok 1824
För Första och Andra Gottlands Roterings Compagnier

Contract eller Rote-Bok,

som uptager Rotens och Båtsmannens ömsesidiga skyldigheter och rättigheter för Första och Andra Gottlands Roterings-Compagnier uti Gottlands Län, grundad på det af Kongl. Maj: den 23. Maji 1690 i Råder faststälde Båtsmans-Contract, samt sedermera utkomne och nu gällande Författningar; Utsärdad på Kongl. Maj:ts Rådiga befallning, utaf Förvaltningen af Sjö-Värenderne, år 1824.

Stockholm, trykt i Kongl. Hoftryckeriet 1824.

1. Cap.

Om Båtsmans legande, antagande och affledande.

§. 1. Båtsmans legande tillhör Rotehållarne. Ingen får dertill antagas, som icke begått Herrens Mattward, samt icke har uppnått 16; ej eller den som öfwerskwat 36 år.

Kongl. Wärfnings-Stadsan den 7. April 1802 §. 5.
Kongl. Beswret den 9. Januari 1816.

Kongl. Instructionen för Inspecteuren wid Flottor-nes Sjö-Croupper den 16. November 1819 §. 10

§. 2. Legan må bero af Rotehållarnes och Båtsmannens frivilliga öfverenskommelse.

Kongl. Beswret den 10. Febr. 1824 7:de punkten.

§. 3. All öfverenskommelse eller Capitulation att på wisja år tjena wid Båtsmanshället, är förbjuden.

Kongl. Beswret den 26. Maji 1778.

§. 4. För liten wåxt, så framt Recruten eijest är starkt byggd, må ingen caseras.

Approbation af legd Båtsman tillhör Compagnie-Chefen eller den i hans ställe commenderade Officer, som noga tillser och ansvarar

att endast wälfräjsbåd och till tjensten dugeligt manskap antages.

Den skilunda approberade Karlen skall genast derefter af Rotehållarne uppriswas för Landshöfdinge-Embeter, för att instriswas på Lands-Contoret, der ett exemplar af det med Recruten ingångne Contract intennas.

Är Compagnie-Chefen eller annan Officer i des ställe icke uti Landsorten, må Recruten på före wanligt sätt, hos Konungens Befallningshafwande uppriswas; men approbationsrätten är likwäl derefter Compagnie-Chefen försbehållen.

Kongl. Instructionen för Inspecteuren wid Flottornes Sjö-Trouper den 16. Nov. 1819 §. 10.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Vätsmanshållret den 17. Nov. 1818 §. 20.

§. 5. Läkaren får för nysgd Karls befigtigande och Årsten derom, icke begära eller taga mera än 12 Skill. Banco i årswode.

Kongl. Brefwet den 14. April 1818.

§. 6. Wid instrisningen på Lands-Contoret, skall Noten erlägga till Amiralitetets Krigsmans-Casjan 16 Skill. Specte, hvilka af legan innehållas.

Kongl. Brefwet den 6. Dec. 1782.

§. 7. Emellan Rotehållaren och Vätsmannen må inga Contracter avslutas, hvilka icke instämma med det uti Lånet faststälde Hufvud-Contract. Ej eller må Contract ingås om penningar i stället för beklådning. Der sådane Contracter äro ingångne, skola de, såsom draglige, upphäwas och icke medföra verkan.

Wid instrisningen skola derför wälkoren och aftalen emellan Noten och Vätsmannen, uti Lands-Contorets Diario antecknas, hwilke wid förefallande wäxter tjena till rättessåre för Notens Skyldigheter.

Kongl. Instructionen för Inspecteuren wid Flottornes Sjö-Trouper den 16. Nov. 1819 §. 9.

Kongl. Brefwet den 9. Nov. 1795.

§. 8. Wid först inträffande Recruterings- eller Vätsmansmöte bör Karlen swärja lödnad och trohet åt Konungen och Niller.

1798 års Kongl. Krigs-Ärtiklar 2. Cap. 3. §. jemförde med senast gillade och revidte Es-formulare.

Kongl. Wärfnings-Åbagan den 7 April 1802 §. 25.

§. 9. Fager lagstadd Dräng lega till Vätsman under sitt tjenstår, förblifwer han i fredlig tid i tjensten till laga stiftningstid; men Noten betalar des löm och rättigheter till Amiralitetets-Krigsmans-Casjan. Under Frig upphör wid sedd legning genast årstjenssen och med

desamma hans hos husbonden betingade löm för återstående tid.

Kongl. Amiralitetets-Collegii Förordnande den 3. April 1753.

Kongl. Wärfnings-Åbagan den 7. April 1802 §. 5. 10. och 11.

§. 10. Bistwer någon Vätsman till Under-Officer besödrad och ej annan karl i sitt ställe skaffar, bör af hans första öreslöm Noten dertill undfå så mycket tillbaka, som karlen i lega uppburit, hwilket wederbörande skola wara sorgfällige att besödra.

Kongl. Förordningen den 23. Maji 1690 §. 12.

§. 11. De Vätsmän, som för antaget eller i arf tillfallet Hårdsbruk och dylika släpiga orsaker skull, med Notarnes bitall så tillstånd att lega karlar i sitt ställe, förblifwa i den förbindelse hos Noten, att, om den legde karlen rymmer, bör den som lagt hafwer, antingen tråda tillbaka i Vätsmanstjenssen, eller också skaffa annan karl i den rymdes ställe.

Kongl. Brefwet den 13. Junii 1732 §. 4.

§. 12. Wid Vätsmanshållret recruterat i fredlig tid inom trenne frimånader. Warar vacansen längre, åligger det Noten att derför erlägga till Kronan vacance-afgift, intill des annan karl uppriswas, utgörande hela lönen, samt $\frac{1}{2}$ af

hemkallet och beklådningen, allt efter behörig uträkning, grundad på Lånets Marklegningspris för året.

Kongl. Brefwen den 24. Sept. 1744 och den 18. Jan. 1763.

Kongl. Brefwen den 13. Juni 1732, den 14. Oct. 1766 och den 2. Nov. 1780.

Om karlen instriswas wid medlet eller inom hälften af den månaden, som följer näst efter frimånaderna, bör Noten ej beswäras med vacance-afgift för densamma; men om Vätsmannen i nummer först insättes sedan första hälften af månaden förlöbit, kan Noten icke undgå att betala vacance-afgift för hela månaden.

Kongl. Amiralitetets-Collegii Resolution den 9. April 1783.

Wid utbrottet af ett krig böra alla vacancer kompletteras, enligt Författningarne; men Rotehållarnes recruterings-Skyldighet upphör under den tid kriget påstår, och widtager deremot efter återstald fred, 3 månader sedan Trouperne återkommit till sin hemort, så framt Konungen i Näder icke för gods sinnet att en längre vacancetid tillåta.

Kongl. Kungörefsen den 27. Oct. 1812 om Wärfningsmanslaget §. 20.

§. 13. Rättelse uti de wid Flottans Stationer upgjorde Vacance-afgifts-uträkningar sökes hos Förvaltningen af Sjö-Öfverendene.

Instruction för Hufvud-detallerna wid Erlögs-Flottan den 11. Sept. 1804 §. 19.

§. 14. Ifrån tjensten utskrykes Båtsman för sköld, fortfarande lidelighet, wanart och sturkhet; för begångne brott, som Domstol aldömt.

1798 års Kongl. Krigs-Ärtiklar 11. Cap. 7. §. 14. Cap. 71. §. Kongl. Majests Tjenstgörings-Reglemente 1819. Cap. 14. §. 155. uti 1:a Delen.

Får afked: 1:0. Vid Casations, månstringar å Sjukhusen och General-möstringar, för oduglighet i tjensten, bräcklighet eller alderdom, Kongl. Brevfvet den 22. Junii 1813.

Till förekommande lidväl af missbruk med sådana Karlars förskaffande ur Krigstjensten, som sedermera finnas vara till tjenstgöring skick, kellige att af annan Rote legas och antagas, har Kongl. Majst förordnat, att en sådan Karl går åter till sin förra Rote, eller, der imedertid annan i hans ställe redan wore ansaffad, bõe legan till samma Rote återbetalas.

Kongl. Instructionen för Inspecturen wid Flottans Sjö-Tropper den 16. Nov. 1819 §. 10. Kongl. Resolutionerne på Allmogens Besvär den 17. Sept. 1723 §. 45., den 1. Aug. 1727 §. 20., den 28. Juni 1731. §. 1., den 10. Sept. 1742 §. 53. och den 29. Nov. 1756 §. 53.

2:do. På Rotehållarnes begäran, så wi da Karlen dermed är nöjd.

Kongl. Brevfvet den 18. Jan. 1763. Se 11. §. i denna Rotebok.

I detta fall bõe Compagnie-Chefen ansållan derom göra hos vederbörande Befälhafware wid Flottans Stationer, och widfogar Compagnie-Chefen ansökningen om afkedet, sit utlätande deröfver.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshålet den 17. Nov. 1818 §. 21.

Rymmare afstiftes ej utur Nustlan före än 4 månader efter det vederbörande hos Konungens Befallningshafwande begäret Karlens efterlysande. Under denna tid tillfaller Lönen Amiralitetets-Krigsmans-Casan.

Kongl. Amiralitetets Collegii Circulaire den 10. Martii 1753.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshålet den 17. Nov. 1818 §. 19.

§. 15. Alla de bewis, som Rotehållarne gifwa angående deras Båtsmans afskedande, skola för så mycket mera riktighet full, antingen med Rypehördens eller med någon Krono-Bejents underkärst vara besjpekte, innan de funna för giltige anses.

Kongl. Amiralitetets Collegii Circulaire den 16. April 1747.

2. Cap.

Om Båtsmannens rättighet till Torp och Lönings-förmåner af Roten.

§. 16. Båtsmannen njuter i ärlig lön 2 Rikd. 32 fl. Specte, hwaraf ena hälften till honom betalas i Martii och den andra i Septemder månad hwarje år.

Kongl. Förordningen den 23. Maji 1690 §. 5.

Wid liquidation em lönen, får ingen så kallad brantwins, eller ölgäld afräknas.

Kongl. Brevfvet den 19. Maji 1691 §. 5.

§. 17. Delägare uti hwarje Rote skola för deras Båtsman hålla en Stuga om åtta alnar inom knutarna, jemte förstuga, samt desutom en liten loge med lada och såhus för 2:ne kor; men om desse byggnader ej woro genast tillgå, äro Rotehållarne pligtige att, intill des de funnit upbygga nämnde hus, hysa Båtsmannen med Hustru och Barn.

Kongl. Förordningen den 23. Maji 1690 §. 6. 1. 2. 3. och 5.

Kongl. Brevfvet den 10. Febr. 1824.

Widare gifwes Båtsmannen öfver till såde och träde af minst ett halft Tunnelands wödd, eller så mycket, att Båtsmannen må berga omkring Två Tunnor årowärt deraf;

§. 18. Åfren skall Roten första gången bestå samt, jemte åfren, wäl häftrad och hägnad, lemna Båtsmannen, som är skuldig wid åfträdet att altsammans i lika stånd återställa och för öfrigt under tjenstetiden om förswalliga häfden draga försorg.

Kongl. Förordningen den 21. Febr. 1739 §. 23. Lagfamlingen Byggn. Wallen pag. 146. Kongl. Brevfvet den 10. Sept. 1816.

§. 18. Åfren skall Roten första gången bestå samt, jemte åfren, wäl häftrad och hägnad, lemna Båtsmannen, som är skuldig wid åfträdet att altsammans i lika stånd återställa och för öfrigt under tjenstetiden om förswalliga häfden draga försorg.

Kongl. Förordningen den 23. Martii 1690 §. 2. Kongl. Resolutionerne på Allmogens Besvär den 28. Junii 1731 §. 8. och den 17. Aug. 1762 §. 75.

Å fogsås ort, der sådant ske kan, bör Båtsmannen årligen omkring sina ågor lägga en famn god stengårdessård eller uplasta fyra famnar jordvall med dike.

Kongl. Resolutionerne på Krigs-Bevälets Besvär den 20. Febr. 1739 §. 22. och på Allmogens Besvär den 28. Junii 1731 §. 8. samt Hofstålls-Ordningen den 15. Sept. 1752 §. 15.

Båtsmannen skall icke understå sig att med otidigt fogsållande och lösgörande, fast mindre med svejhande, förderfva hemmanets fogs, hvaröfver Landshöfdingen i orten bör låta noga hafva tillsyn, åfvensom att, i händelse den Notebonde, på hvars Hemmans ågor Torpet är anlagdt, skulle af öfrige Notebelågarne yka ersättning för den affaknad och der besvär honom derigenom föresakas, och derom med dem ej träffa öfverenskommelse, efter vederbörandes hörande, pröfva och genom Utslag sig utlåta om och i hvad mån en sådan ersättning, jemförelsevis till Knektstället, må af de sednare utgöras.

Kongl. Förordningen den 23. Maji 1690 §. 3.

Kongl. Brevfvet den 10. Febr. 1824 5:te punkten.

Inkrättningar wid Båtsmanstopen öfver hvad öfvanföre, enligt Contract och Förfatningar bestäas, förbjudas och böra utläggas der de gjorde åra.

Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär den 28. Junii 1731 §. 5.

§. 19. När Båtsmannen är hemma i Landet, bör han sjelf bruka Torpet och med Notehållarne öfverenskomma bådt han sitter om han i detta äffende har behof af någon hjälp; men när Båtsmannen är bortcommenderad, skall Hustrun med Notens hjälp fullgöra hvad om Torpets hård, i denna och nåstförestående §. §. stadgas.

Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär den 17. Sept. 1723 §. 20.

Kongl. Brevfvet, angående föråttade General-Månstringar med Båtsmanshället, den 28. Maji 1811.

Kongl. Instructionen för Inspectoren wid Flottornes Sjö-Tropper den 16. Nov. 1819 §. 9.

§. 20. Afbrinna hufen å Torpet genom wäld, bör Notan upfatta nya i skället. Skulle Båtsmannen genom sin oaktsamhet tillskynna Torpet antingen någon märkelig skada eller hela dess undergång, den han genom sin slit förefomma kunnat, må Notehållarne sådant hos Landshöfdingen eller wid Åfråklings-mödet ansgifva, och Båtsmannen, om saken få fordrar, ställas för Rätta, hwarest det lagligen kan måtas och dömas; eller gälde delägare i Notan all skada, der sådan anmälan förjummäs.

Kongl. Förordningen den 23. Maji 1690 §. 4.

Notehållare böra icke fallas till böter för brisfälligheter, som kunna skadas å de Båtsmanstopen, hvilka icke bebos, utan stå lediga och öde; dock, enär Båtsmannen dit stöttar och hufen bebos, åligger det Notan att sätta dem i sådant stånd som wara bör, hwarest Båtsmannen skall dem wid magt hålla.

Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär den 17. Aug. 1772 §. 75.

§. 21. Båtsmanstopen äro frie från Tionde och få icke till annan Hemman i Notan stötas.

Kongl. Res. å Allmogens Besvär den 17. Sept. 1723 §. 21.

Båtsmännen äro frie från Domars och Motlags-penningar, då de sjelfwe bebo sine Torp.

Kongl. Brevfvet till Kongl. Krigs-Collegium den 10. Sept. 1811.

Kongl. Res. på Krigs-Bevälets Besvär den 3. Aug. 1727 §. 44.

All Presterne betala Båtsmännen för Kyrkotjensten i ett för allt 12 öre Silfvermynt (6 Skill. Banco) eller 3 dagsverken, när de äro hemma i landet; men de få icke betunnas hwarken med Väfs, Wigsels, Dop-, Hustrus Kyrkogångs- och Begravnings-penningar eller något annat dyllt.

Kongl. Brevfvet den 26. Oct. 1687 och Res. på Inbelöste Regementernes Besvär den 16. Oct. 1723 §. 40.

§. 22. Compagnie-Chefen skall waka der öfver, att Båtsmännen äro försedde med sådane Torp, som Notens Båtsmans-Contract föreskrifwer, och att desse till byggnad och hård wäl underhållas.

Eyn anställes häröfver ej mindre wid nu Båtsmans antagande, än ock då Båtsmannen det begär, i anseende till af Notan utur-aktlåtet afhjelpande af derå warande brisfälligheter.

Torpen få icke öfverlåtas till andre Personer, utan stola Båtsmännen dem sjelfwe bebo, så wida ej af skeddte anledningur det bliffwit medgifwet af Notehållarne och Compagnie-Chefen.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshället den 17. Nov. 1818 §. 25.

§. 23. När någon Båtsman får afsked eller döer, bör den affkedade Båtsmannen eller den afskednes Enka, om dödsfallet eller afskedet sker efter Wårfrudagen, sitta qwar på Torpet till Michaelismåstiden och tillgodogöra det årets gröda; men får Båtsmannen afsked eller med döden afgår efter Michaelstiden, be-

sitter han eller Enkan Torpet till nästa Midsomsta och efter Rättsmanna ordom undfår af efterträdaren betalning för höstskädet med det deraf neblagde arbetet; dock warder wid bögge tillfällen Båtsmannen eller des Enka tillåtet, att wid Torpet utfordra sine kreatur med det fodret, som der blifwit bergadt.

Kongl. Ref. å Allmogens Besvär den 21. Jult. 1748 s. 69.

§. 24. Klagomål, rörande otillräcklighet i åker och ång wid Torpet, samt att husen ej blifwit af Rotehållarne i början så försvarligt upförde som vederbördt, ansåras hos Landshöfdingen i orten, som wid wite eller genom andre tjenli: medel tillhåller Rotehållarne fullgöra sine skyldigheter, såwensom de Klagomål, hwilka ifrån General: Mönstings-förordningar och Åstråknings-möten öfwerlemnas till Landshöfdingarne, sälla befordras till laga och Råd-samt slut.

Kongl. Circulaire-Brefwen till Landshöfdingarne den 30. Sept. 1772 och den 9. Nov. 1795.

§. 25. Twist, rörande Båtsmanshället, tillhöra Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-Collegii pröfning, sedan Förvaltningen af Esjö-Åranderne deröfwes för det blifwit.

Kongl.

Kongl. Brefwet b. 11. April 1805 och Kongl. Kammar-Collegii Circulaire d. 17. Maj samma år.

§. 26. De ödesmål, som af en eller annan orsak kunna i Roten infalla, böra ej lända Båtsmannen till någon afförning: sin lön och rättighet; icke eller må de behållne i Roten dertföre påstå, utan åligger det Befälningssmannen i Håradet, att draga försorg om Dets hemmanets ofördrösliga upptagande, och så laga, att Båtsmannen inmedertid får oafföradt af de medel, som kunna falla af det som skäles ifrån Dets hemmanet, sin aflöning. I lika måtto böra och Innehafware af Frälsehemman försja för deras Dets hemmans upptagande, och få ingen begagna det som af ägorne faller, för än Båtsmannen fått sin förnöjsse, hvarom Kronobetjeningen skall draga försorg.

Kongl. Förordningen d. 23. Maj 1690 s. 16.

§. 27. Så länge Båtsmannen är på Fåg, är Roten icke pligtig att utbetala des lön och rättigheter, för än underkuffne Rullor inkomma, att Karlen är i lifwet och gör tjenst. Hustru får, medan Mannen är frånwarande, icke på lönen något begära, utan bör hon låta sig nöja med det Torpet af sig kastar.

Kongl. Förordningen den 23. Maj 1690, s. 10.

Gottlands Län.

(2)

Rotehållare äro icke eller skuldige, när de i rätten tid utgfwit till Båtsmannen medan han lefde, allt hwad Förordningarne honom bestå, betala något till hans Enka, utan hafwa Rotehållarne till annan Karls legande att behålla allt det som återstår, sedan till månadens slut, i hwilken Båtsmannen dog, likwid om hans rättigheter stett.

Kongl. Förordningen d. 23. Maj 1690 s. 21.

Kongl. Brefwet den 17. Jult. 1694.

Rymmer Båtsman och icke ertappas, behåller Roten ock all hans återstående rättighet, utan någon afgift till Hustru eller Barn.

Kongl. Förordningen d. 23. Maj 1690 s. 13.

När Båtsman blir fången, må des Hustru och Barn, under hans fångenskap och så länge han i Numret för Roten quarstår, af Torpet förblifwa i orubbad besittning.

Kongl. Brefwet den 10. Febr. 1824 4:de punkten.

§. 28. Båtsmannen förwerkar sin lön till Amiralitets-Krigsmans-Cassan:

10. När han dertfrest eller utan laga förfall blifwit länge bort, än honom warit tillåtet.

20. När han motwiltigt uteblifwer från Midsomstaplatsen och uppfordringen, ånskönt han

federmera efter några weckors förelopp sig godswiltigt inställer.

30. När han rymmer och antingen godswiltigt återkommer eller ertappas.

Allt ifrån den dag Båtsmannen uteblef eller saknades, till den dag han sig åter inställer eller ertappas, och

40. För den tid då han för brott hålltas och dömes, men i Numret får stå quar. I alla dessa händelser bör Roten hos sig innehålla lönen, intill des den kan af Amiralitets-Krigsmans-Cassan uppbaras. Allgandes Rotehållaren, att, när Båtsmannen saknas och han self ej får rätt på honom, hos Compagnie-Chefen derom göra anmälan, som om Karlens efterlysande i behörig ordning föranstaltar.

Kongl. Brefwet d. 13. Junii 1732 och b. 27. Jult. 1739 samt Kongl. Amiralitets-Collegii Circulaire d. 10. Maj 1753.

3. Cap.

Om Båtsmannens uppfordring till Tjenst, samt des rätt derwid till beklädnad.

§. 29. I stellig tid skall Befälshafwarens tidigt underrätta Landshöfdingen om uppfordring och hemlof, på det Rotehållarne derom må

kunna förståndigas, i förra fallet att förse Båtsmannen med Kläder till Årstjenst, sjö-commendering eller handräckning, och i det sednare till Båtsmannens emottagande på mötesplatserne.
Kongl. Brevet d. 10. Sept. 1816.

Uppföring, i hwad ändamål som helst, skall ske efter nummerordningen inom Compagniet och i behörigt förhållande Compagnierne i Länen imellan, i mån af deras styrka, samt att Rotehållarne och Båtsmännen inom Compagnierne så derwid tillgodo njuta alla rätt.

Kongl. Kungöresen d. 10. Sept. 1816.

I en upprättad, af Sjömilitia:Contoiret wid stationen på Swärdsska lifva efter fastställt föresmularie, skall den uppbådade delen upptagas efter nummerordningen, och i fall något nummer af den uppförade styrkan icke kan påräknas till tjenst, böra orsakerna dertill antecknas. När de upphöra, såsom då under tiden vacant nummer blifvit rekruteradt, skall Katalen till tjänstgöring inställas.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshållret d. 17. Nov. 1818 §. 10.

Den ena Båtsmannen får icke göra tjenst för den andra under uppföring, med mindre icke sådant sker med Rotehållarnes samtycke.

Committerades för Kongl. Arméns Flottas Årendes Stadgande d. 16. Dec. 1798. §. 27.

§. 30. För uteblifwande lifvån uppfoering anses för laga förfall:

1:o. När wärdel Båtsmannens egendom öfwergått.

Kongl. Förordningen d. 25. Dec. 1733.

2:o. När hustru och barn eller han self äro illa sjuke.

Kongl. Amiralitets-Collegii Resolution d. 16. Martii 1737.

3:o. När arf honom tillfallt och han till det wärdande behöfwer blifwa hemma, och

4:o. När han är permitterad på Sjöresa.

§. 31. Wid hwarje uppföring skall Compagnie-Ekstifwaren upprätta en Rulla öfwer beklådningen, som öfwerfes innan uppbröret sker, i närvaro af någon å Landshöfdingens wägnar samt marchens Anförare.

Kongl. Brevet d. 18. Aug. 1743.

Allt hwad som finnes obugligt återställles genast till Noten, i hwilken händelse Landshöfdingen besörjer om ersättning. Denna kläddesigtning bör noga verkställas, till förekommande af casation på Stationen.

§ 32. Wid uppföring lemnas Katalen:

1:o. Utrednings-perfedlar, bestås ende af en Rappäck eller Cavaj af blåt Wadmal, stofferad med samma tyg från kragen till bröstet, ståndkrage fem tum hög, samt Klaff med öfwerklädd knapp, fodrad i liffvet antingen med blåt boji eller annat färgadt eller ofärgadt ylletyg, samt i armarna med blångarns eller annan foderväf, dubbla slag och tvåanne knappader med fem öfwerklädda knappar i hwardera, och tvåanne dylika knappar wid hwarje arm.

En Rappäck af flin, segelbul eller stark förklädd wäf, lång, en aln och tjugu tum, wid 2 alnar tolf tum, bottarne i diameter sjutton tum, fodrad med blångarns eller ordinarie foderväf samt försedd med snöbräl och linor.

En nåckad Rya eller Metäck, minst tre alnar länge och två alnar bredt, och en Hångmatta af buldan, tre och en herdedels alnar lång, två alnar bred, med skothorn, skärknor och knäuter.

Deze perfedlar beräknas att räcka minst 3:ne tjenstgöringsår; skulle de liffwål efter en sådan tids förlopp till mer eller mindre del, wid skende wederbörlig besigtning anses kunna

uthålla en ny uppföringstour, må de få begagnas under en så lång tid af tjenstgöringen, som Besigtningens-förättningen ansett dem kunna hålla.

Wid hemkomsten är det Båtsmannens skyldighet att utredningsperfedlarna Noten återställa.

Kongl. Brevet till Förvaltningen af Sjöärenderna, d. 2. Juli och d. 10. Sept. 1816.

Kongl. Kungöresen d. 10. Sept. 1816.

2:o. Beklädnads-perfedlar till äres och sommarjenst eller sjöcommendering.

En Tröja af blåt wadmal med stofferad af samma tyg från kragen till bröstet, fodrad i liffvet med blåt boji eller annat färgadt eller ofärgadt ylletyg och i armarna med blångarns eller annan foderväf, ståndkrage fyra tum hög, två fickor, dubbla slag och tvåanne knappader med 9 slåta mesingsknappar i hwardera, samt 3:ne sådana knappar wid hwarje arm.

En wäst med armar af blåt wadmal, dubbla slag, ståndkrage, tre tum hög, tvåanne knappader med 9 slåta mesingsknappar i hwardera, stofferad med blåt wadmal, fodrad med wanlig foderväf i liffvet och armarna, samt en mesingsknapp wid hwarje arm, jemte bröstficka.

En par Långbyxor af blåt wadmal med åtta slåta mesingsknappar, linnningen wid luccan fyra tum hög, samt lösa lårpoder af blån.

garnsvåf, å hwilka linnungen bde wara 2 tum hög, med en knapp, samt twänne ut luckan, en sidficka.

Ett st. Halesduk af mörkt lärst.

En swart Filthatt.

Ett par goda Ullstrumpor.

Two Skjorter, och

Ett par Läderkor.

Wid uppföring till handräkning:

Ett par Skor och ett par Ullstrumpor.

De skor, som Kotehållarne gifwa sine Båtsmän, böra wara goda, utan inblandning af nåfwet.

Kongl. Resolutionen d. 16. Martii 1739 s. 65.

Båtsmannen är under all slags tjenstgöring på sex månader och derutöfwet, berättas sigad att nyttja beklådnaden.

Kongl. Brefsven d. 11. Oct. 1734 och d. 26. April 1790.

De Kotekläder, som Båtsmannen efter 6 månaders tjenst, wid commenderingens slut kan föra hem med sig, böra för hans nödiga bergning honom äfwen under wilstandet i orten tillgodu komma, utan all ersättning.

Äresbeklådnaden skall ej affordras Kotehållarne oftare, än Båtsmannen i sin num-

merfour till års. Sommartjenst eller Sjöcommendering är uppfördnad, och aldrig mera än en gång om året.

Kongl. Kungörefsen d. 10. Sept. 1816.

Ett Båtsmannen på en längre Sjöexpedition eller för annan orsak, flere på hwarandra följande år i fredlig tid tjenstgörande, skall dock Noten ej utgifwa någon ny beklådnad, före än tjenstgörings-touren i sin nummerordning å nys inträffar, utan bestå Kronan Båtsmannen under tiden sådana Kläder, nästföljande s. bestämmer.

Under krig, då hela Båtsmanshället är uppfördnad och wanligt hemlof ej äger rum, skall hwarje ny uppförings-tour anset inträffa efter 12 månaders tjenstgöring, då Notens skyldighet att årsbeklådnaden utgöra, å nys wide tager.

För att likwäl bespara Kotehållarne beklådnadens förärbigande och transporterande då Båtsmannen icke har hemlof, må Kotehållarne erlägga till Kronan i stället beklådnadskostnaden efter uträkning och Markegångspris.

Äfwensom, om wid något tillfälle Båtsmannen under en årstjenst eller uppförings-termin skulle lemnas hemlof på en eller flere

månader, må, då han åter utgår, att det återstående af årstjensten fullbordas, Noten icke affordras någon vidare beklådnad, utan skall Båtsmannen, när wid den skedde uppföringens han med års-beklådnad blifwit försedd, fullgöra sin tjenst.

Öf alla Beklådnads-persedlar skola Meddeller å Lands. Contoiret i Länet wara att tillgå.

S. 33. Så snart Båtsmannens tjenstgöring till lands eller sjös fortfarit i 6 månader, lemnas Kronan Båtsmannen till understöd en tröja, ett par långbyxor, ett par strumpor, ett par skor och en skjorta, att berättas honom till goda för 6 månader. Fortfar den oafbrutna tjenstgöringen än vidare efter denna tids förlopp; så erhåller Båtsmannen för lika tids ytterligare tjenst, en full årsbeklådnad, sådan som Kotehållarne den bestå. Wid utdelningen af Krono-beklådnaden iakttoges likwäl, att för de första 2:ne månaders tjenst utöfwet 6 månader, lemnas allenast ett par skor och ett par strumpor, och att, om Båtsmannen derunder hemlöfswas, ej något vidare utgifwes. Men efter förloppet af desse 2:ne månader, då tjenstgöringen fortfar, utdelas återstoden af förenämnda Krono-beklådnad.

Efter 12 månaders oafbruten tjenstgöring, inträffar terminen till full årsbeklådnads erhållande.

Hemlöfswas Båtsmannen sedan tjenstgöringen varit in på nionde månaden af års-tjensten, och Båtsmannen således redan Krono-beklådnad undfått, affordras honom icke någon ersättning för den återstående tiden, utan behåller han kläderna utan vidare berättning, än derest han inom loppet af samma år åter utcommenderas, i hwilket fall sådant likwäl ej rubbar Notens skyldighet att efter uppföringens beskaffenhet till års- och sommartjenst, sjöcommendering och handräkning, Båtsmannen med kläder följa, utan endast röret liqwis den Kronan och Båtsmannen emellan.

Kongl. Kungörefsen d. 10. Sept. 1816.

S. 34. Skulle under uppföringstiden i Kronans tjenst, någon af Noten å Båtsmannen lemnad utredningspersedel förkingras eller förkomma af wåda eller på annat sätt, bde undersökning anställas, och han dermed af Kronan befres, i mån af versedlarnes återstående brukningsid. Börandes enligt gällande Föresattningar, förvaras i de fall, då Båtsmannen priswas skyldig att sådana persedlar ersätta.

Kongl. Förordningen d. 27. Maji 1690 §. 6.
Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär den 25.
Maji 1720.
1798 åres Kongl. Krigs-Articlar 10. Cap. 26. §.

§. 35. Wederbörande Officerare och Besjente, som äro Manskapet sällskafte till deras hemvist, skola medföra och under säker wård tillstålla Noten des afidne Båtsmans beklåd- nad jemte utredning, och bde defutom tillses, att det hemförlofwade Manskapets utrednings- perfedlar blifwa till Notarne aflemnade.

Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär den 21.
Jan. 1748 §. 7.
Se §. 29 i denna Notebok.

Närmare är detta stadgande sålunda för- klaradt: att på Kronans Skepp och Fartyg böra månadsligen beklådads mönstringar hållas, och då någon sak om bord sjuknar, må det som honom tillhör, upptecknas samt emot In- mönstringsskullan jemföras, så att det som då saknas, kan genast efterfrågas.

Kongl. Resolutionen på Krigs-Bevällets och Amira- llets-Statarnes Besvär d. 11. Jan. 1757 §. 43.

När dödsfall under commendering i land sker, bde Compagnie-Officeraren låta Compag- nie-Skrifwaren genom breswexling med we- derbörande Kronobesjente, inhämta Notehållarnes

besked om Klåderne skola burt-auctioneras och penningarne dem derföre tillfallas. Efter döds- fallet om bord på Fartyg, bde, sedan allt upp- tecknadt är, wid masten säljas: Skor, strumpor, skjortor, tröjor och byxor, hwilket noga verifis- ceras och Notehållarne redowisefas.

Wid emantlig afgång genom dödsfall, här- rörande af smitta, kommer med de afidnes Klå- der att förhållas enligt Bewällets förordnande, till förekommande af smittans utbredande, ef- ter de omständigheter försigtigheten fordrar.

§. 36. Allmogen är icke pligtig att lå- na eller gifwa Båtsmannen någon skuts till möten eller mönstringar, utan förhjelper wid uppbod endast des trosh till rendezvous-plat- serne. Men wid hwarje uppfordring böra No- tarne förse sine Båtsmän antingen med nöjaka- tigt i Matsäcken eller med penningar, 2 till 3 markor S:mt (12 skillingar Banco) för de dag- gar, som de efter Fågordningen böra wara på wägen till utsatta rendezvous-platsen, hwarit- från de efter Fågordningen till Flottans Sta- tioner fortfläffas.

Kongl. Förordningen d. 23. Maji 1690 §. 7.

§. 37. Ingen Båtsman får föra lifka eller strin med sig på tåg, eller medhafwa nå-

got mera än utredningsperfedlarne och beklåd- naden jemte egne kläder, hwilket allt, med kapp- säcken, ej bde öfwerfliga s lispund.

Kongl. Brevet d. 10. Dec. 1766.
Kongl. Fågordningen d. 15. Sept. 1791. 4. §.

§. 38. I öfrigt under marche, ställer sig Compagnie-Chefen eller Anföraren till noggran esterlesnad, Fågordningen och gällande Föresatt- ningar, äfwen som de ordres honom kunna wa- ra wid tillfället särskildt gifne.

Blifwer någon Båtsman under tåget så sjuk, att han ej kan medföra, bde Anföraren med Kronobesjeningens biträde låta sölägga honom på tjenligt ställe att njuta wård och kötsel, samt derom underrätta Konungens Bes- fallningshafwande i orten, som widare förord- nar om den sjukes förplåning och wård till des han så tillfrisknar, att han kan fortfläffas till tjenstgöringsstället, om han är uppbådad, eller ock till sitt hemvist.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmansskället d. 17. Nov. 1818 §. 9. 13. och 14.

§. 39. Om Båtsmannen utan tillstånd begifwer sig ifrån uppfordringen till Landsorten, åligger det Notehållarne, att hos närmaste

Kronobesjente föransalta, att han blifwer åter- förd.

General-Mönstrings-Instructionerne af åren 1780 och den 20. April 1795 §. 7.

4. Cap.

Om Generalmönstringar samt Afräknings- och Recruterings-möten.

§. 40. Wid General-mönstring och då Förvaltningen af Skådeänderne profwar nöds wändigt förordna, att Afräknings- och Recrus- terings-möte med Båtsmansskället i allmänhet eller något Compagnie bde verkställas, lemnas Konungens Besfallningshafwande derom under- rättelse, på det att, genom utfärdande allmän- na kungörefser, alle wederbörande samt Notes- hållarne må kunna kalläs, att, wid laga an- swar, till den bestämda dagen, wid mötesplatsen sig infinna.

Kongl. Förordningen d. 23. Maji 1690 §. 8.
Kongl. Instructionen för Flottornes Eskrupper d. 16. Nov. 1819 §. 6. Kongl. Kungörefsen d. 17. Dec. 1822.

§. 41. Wid skeende Afräknings-möte, böra Notehållarne ej beswäras med Notebekläd-

nadens uppvisande, utan i det fall att uppsjördring då tillika inträffar.

Kongl. Brevet d. 31. Martii 1789 §. 1.

§. 42. Uteblifver Båtsmannen utan laga försäll, (se §. 30. i denna Notebok) besfordras han till laga straff.

Båtsmannen bör vara försedd med behörigt Präsbevis om äder och antecknas för detselvet i Mönster-Rullan.

1798 års Kongl. Krigs-Artiklar Cap. 13. §. 1.
Kongl. Instruktionen för Inspectören wid Flottans och Sjö-Troupper d. 16. Nov. 1819 §. 7.
Kongl. Brevet d. 23. Maji 1811.

Båtsmannen bör jemväl, då Utråknings- och Recruterings-möte sker, erläggas den årliga 6 öre Sjövermonts afgiften, som Compagnies-Skrifwaren emottoger och tillfaller Amiralitets-Krigsmans-Casän; men då sådane Möten icke inträffa, betalas den af Båtsmannen en gång om året, på sommaren, offentligen wid Kyrko-paraderne till Compagnie-Chefen, som detsamma i nämnde Casän redovisar.

Kongl. Amiralitets-Collegii Circulaire den 19. Decem. 1750.
Kongl. Rungörefsen den 17. Decem. 1822.

§. 43.

§. 43. Som de årliga Utråknings- och Recruterings-möten i allmänhet komma att pådanes, ter inställas, böra de tvister, som emellan Rotehållarne och Båtsmän, om desse senares rättigheter kunna uppas, dereft förlämnas dem emellan genom Compagnie-Chefens bemedling, icke i godo kan träffas, anmålans hos Konungens Befallningshafvande i orten, som åger att dem, efter Författningarne, genast åsdras.

Kongl. Förordningen d. 23. Maji 1690 §. 8.
Kongl. Rungörefsen d. 17. Dec. 1822.

§. 44. Den Rotehållare, som icke kommer tillstädes wid inträffande Utråknings- och Recruterings-möten, för att gifwa beked om Båtsmannens rättigheter och hwar afsest ersördras, eller också, dereft han lagligen hindrad är, icke har Fullmäktig eller Oranne, som fullkomligt svar kan afsema, plikter för uteblifvande, till Amiralitets-Krigsmans-Casän 16 Rik. Banco, hvilka böter fördubblas hvarje gång, då en och samma Rotebonde från Mötet uteblifver eller afsänder osenlig Fullmäktig.

Kongl. Förordningen d. 11. Maji 1696, Kongl. Brevet d. 30. Junii och d. 4. Aug. 1749, samt d. 9. Nov. 1795.

§. 45. Den Rotehållare, som icke inställer sig wid Generalmönstring, eller, dereft Gottlands Län.

(3)

laga försäll honom hindrar, ej för sig ställt sådan Fullmäktig, som kan gifwa nöfaktigt beked angående allt det Båtsmannen och Roten emellan kan förefalla, antingen Numret är vacant, effectigt eller Båtsmannen bortcommenderad, skall böta till Amiralitets-Krigsmans-Casän 32 Rik. Banco, hvilken plikt, enär dese Generalmönstringar flere gånger å rad försummas af en och samma Rote, fördubblas emot sista gången.

Kongl. Instruktionen för Inspectören wid Flottans och Sjö-Troupper d. 16. Nov. 1819 §. 7.

§. 46. Möten må på de Mötesplatzer, der det sig göra låter, få hållas å Rådstuga eller Singshuset. Compagnie-Chefen eller de Officerare, hvilka dese Möten förrätta, få väl som Compagnie-Skrifwaren, må få begagna under den tid förrättningen påstår, inqvartering in natura.

Kongl. Brevet d. 9. Nov. 1795.

5. Cap.

Om Båtsmannen, då han är på Roten eller hemma uti Landsorten wistande.

§. 47. Hwar och en wid Krigståndet ifrån den högste till den lägste bör winnlägga sig om en sann Guds Kännedom och dyrdan.

1798 års Kongl. Krigs-Artiklar 1. Cap. 1. §.

Båtsmannen skola vara sina Sockne-Prefster Ivdige i det som angår deras salighet och samwetsmål och infinna sig till Catbedes-förhör samt medföra wid Möten och uppbad, bevis om sina framsteg i Salighets-kunskapen och huru de sine Salighets-medel bruka.

Kongl. Krigs-Artiklarne 1. Cap. 8. §.
Kongl. Resolutionen på Prefsterkapets Besvär d. 10. Martii 1719 §. 35.

§. 48. Båtsmannen får ej antaga eller bruka Adelige Slågters namn.

Kongl. Brevet d. 29. April 1759 och d. 28. Julii 1762.

§. 49. Båtsmannen får för guld icke bspättas, ej eller hans sold i betalning gå.

Kongl. Förklaringen d. 12. Dec. 1757 öfver Kongl. Förordningen d. 19. Maji 1756.
1798 års Kongl. Krigs-Artiklar 14. Cap. 9. §.

§. 50. Båtsmannen får icke utan Rotehållarens lof vara öfver tre dygn ifrån sitt Torp eller utom Socknen, der Roten är belägen; men behöfver han för en eller annan orsak full, tjenstedighet för resor utom Länets eller till sjös, bör sådant ske med Rotehållarens vilja och Besålets bifall.

1798 Års Kongl. Krigs-Årskisar 10. Cap. 14. och 15. §. 5.

Kongl. Förordningen d. 25. Oct. 1733.

Till Uteltes sjöfart må de Båtsmän, som hafwa hustrur och barn eller eget hem i Landsdet, permitteras, men icke de ogifte, så framt ej för deras återkomst borgen ställes.

Kongl. Brevet d. 16. Aug. 1743.

§. 51. Då skogseld uppkommer, skall Båtsmannen med nya och bila, spade och wattenkäril komma till elden.

Båtswer han alldeles borta utan laga försak, böte Fem Daler Ellswermynnt (1 R:de 32 skil. Banko.) Kommer han för sent, eller trödder ifrån sitt arbete och ställe wid elden för, än hemlof gifwes, böte Tre Daler Ellswermynnt (1 R:de Banko.)

Allmänna Lagen 15. Cap. 4. §. Byggnings-Balken.

Wid kallgång skall Båtsmannen wara tillstädes.

Kongl. Resolutionerne på Krigs-Bevälets Besvär d. 3. Aug. 1727 §. 36. och d. 20. Febr. 1739 §. 21.

§. 52. Alla Embetsbref och Rapporter, som skola ifrån Compagnie-Chefen eller Offices-raren i orten åtgå, förskaffas af Båtsmannen till närmast boende Kronobjent, hwilken bär

insända dem till Landshöfdinge-Embeter, som låter införa dem i Feibrefsboken och sedan på Post-Contoret aflemna; Men alla Embetsbref, som gå inom Compagniet, förskaffas till ägarer af Båtsmannen från ena till andra Corporskapet.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshålet d. 17. Nov. 1818. §. 12.

§. 53. Båtsmännen få nära sig med det handwerk de lärt, men förbjudas att bruka Poffar, Lärögofar eller Gefäller, samt att låta wäta någon werkstad eller fåtta sig tillsammans.

Kongl. Resolutionen på Krigs-Bevälets Besvär d. 11. Febr. 1748 §. 6.

Kongl. Resolutionen på Stådernes Besvär d. 28. April 1789.

Guldsmids eller Tennsgjutare handverket får ej öfwas å Lander, men wäl i Ståderne hos lagligen tillförordnade Mästare, samt under deras stämpel såsom Gefäller.

Kongl. Commerce-Collegii Rungörefse d. 14. Dec. 1768.
Kongl. Resolutionen den 28. April 1789.

§. 54. Kongl. Mäst taget i des sunnerliga hägn och beskydd Bonden, hans hustru, barn och tjenstefolk för Båtsmannens öfwerwäld och ofredande.

Kongl. Resolutionen på Allmogens Besvär d. 25. Maj 1720 §. 17.

Kongl. Förordningen d. 31. Mars 1789 §. 10.

Nu, sedan Compagnie-Chefen bor och wistas inom Compagniets stånd i Landsorten, böra så wäl Noteshållare som Båtsmän, wid sig yppande klagomål, hos Compagnie-Chefen söka och winna rättelse.

Kongl. Instructionen för Compagnie-Cheferne wid Båtsmanshålet d. 17. Nov. 1818 §. 1. och 16.

Alla förseelser och förbrytelser, Båtsmännen begå och ej kunna med extra judicelle besaffningar försönas, skola, om de till Krigs-Domstols upptagande höra, inrapporteras till wederbörande Stations-Chef; hwarförutan hos Landshöfdingen i orten begäres laga undersökning af närmast Domstol, som efter slutad ransättning insänder Protokollet detsfwer till Stations-Chefen, för att till Krigs-Rättens handläggning öfwerlemnas.

Kongl. Circuläret d. 12. Nov. 1812.

Andre brottmål åter, böra af Ortens Domare upptagas och afbömas.

